

Посилання:

1. Бабич А. О. Соя: агроекологічні основи вирощування, переробки і використання: Навч. посібник. ПП "Медобори, 2006. 2013. 268 с.
2. Бабич А. О. Стратегічна роль сої у розв'язанні глобальної продовольчої проблеми. *Корми і кормовиробництво*. 2011. Вип. 69. С. 11–19.
3. Кирик М. М. Хвороби сої: діагностика, особливості розвитку та заходи захисту. *Пропозиція*. 2013. № 12. С. 88–90.
4. Шелудько О., Клубук В., Ставратій В. Застосування фунгіцидів на посівах зрошуваної сої. *Пропозиція*. 2014. № 1. С. 90–93.
5. Глимя'зний В. Соя: основні шкідники та хвороби. *Agroexpert*. 2010. С. 27–29.

УДК 632.7 : 633.8 : 635.3

Є. В. Ратушний, аспірант, **С. В. Станкевич**, канд. с.-г. наук, доцент,
В. О. Адаменко, студент 4 курсу, **Д. С. Чеховський**, студент 4 курсу
Державний біотехнологічний університет
ШКІДНИКИ КАПУСТЯНИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

У ХХ ст. капустяні культури в агроценозах України займали не більше 80 тис га різних видів овочевих культур (капусти, редиски, ріпи та редьки). У ХХІ ст. посівні площі під олійними капустяними культурами (ріпак, гірчиця та ін.) в Україні стрімко зростають і у 2022 р. перевищили 1,2 млн га. Видовий і сортовий склад капустяних культур є надзвичайно різноманітним. Згідно з Державним реєстром сортів рослин придатних для поширення в Україні, у 2022 р. зазначена наступна кількість сортів капустяних культур: капуста білоголова – 243 сорта, цвітна – 92, броколі – 32, пекінська – 29, червоноголова – 28, савойська – 11, кольрабі – 9, брюссельська – 7, листкова (декоративна) – 2, редиска – 77, дворятник тонколистий – 8, редька посівна – 6, індау посівний – 3, тифон – 3, редька чорна – 2, ріпа – 2, гірчиця салатна – 2, дайкон – 1; ріпак озимий – 350 та 147 батьківських компонентів, ріпак ярий – 53 та 6 батьківських компонентів, гірчиця сарептська 23 (яра – 17 та озима – 6), гірчиця біла – 14, редька олійна – 10, рижій посівний ярий – 8, гірчиця чорна – 3, суріпиця звичайна озима – 3, суріпиця звичайна яра – 1. В той же час проходять сортовипробування на дослідних станціях нові для нашої країни культури із родини капустяних – катран, крамбе, перко, кормова капуста.

У фауні України налічується понад 200 видів комах, здатних житися капустяними культурами, близько 50 із них можна віднести

до спеціалізованих видів. У роки масових розмножень вони завдають відчутної шкоди.

На посівах олійних капустияних культур та насінниках овочевих капустияних культур формується такий склад шкідливої ентомофауни:

У фазі сходів – до 4 справжніх листків найбільш небезпечними є комплекс хрестоцвітих блішок, мідляк піщаний, совка озима, личинки мідляків та коваликів.

У фазі формування розетки олійних капустияних культур великої шкоди завдають хрестоцвіті клопи та інші багатодні види клопів, капустияна попелиця, хрестоцвіті блішки, листоїди, гусениці біланів, совок і капустияної молі, а також личинки ріпакового пильщика, вони ж є шкідливими на капусті від початку формування голівок.

У період стеблування рослин особливо небезпечними є прихованохоботники, бариди та хрестоцвітий стеблоїд.

У фазі бутонізації значної шкоди завдають ріпаковий квіткоїд, клопи та капустияна попелиця.

Під час цвітіння рослин особливої шкоди завдають ріпаковий квіткоїд, оленки, клопи та капустияна попелиця.

У фазах утворення стручків та дозрівання небезпечними є ріпаковий, або насінневий прихованохоботник, стручковий комарик, хрестоцвіті клопи та капустияна попелиця.

На овочевих капустияних культурах склад шкідливої ентомофауни є таким:

Сходи та висаджену в ґрунт розсаду капусти пошкоджують хрестоцвіті блішки, капустияні мухи, бариди, капустияний стебловий прихованохоботник, капустиянка, дротяники і несправжні дротяники, личинки довгоніжок, гусениці підгризаючих совок, личинки пластинчатовусих. Найбільш шкідливими є хрестоцвіті блішки. Особливо небезпечні вони для капусти, що вирощується безрозсадним способом, редиски та розсади капусти.

Великої шкоди всім видам капусти, і особливо редисці, завдає весняна капустияна муха. Коренеплоди редиски, пронизані ходами личинок, втрачають споживчу цінність.

Пошкодження капусти у фазі зав'язування голівки часто призводять до повної втрати врожаю. У цей період шкодять капустияна міль, хрестоцвіті клопи, ріпаковий пильщик, капустияна совка, капустияний і ріпаковий білани.

Небезпечним шкідником овочевих капустияних культур є капустияна попелиця, яка, крім капусти, сильно пошкоджує також редиску, брукву та інші культури.